

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ НАЙВАЖЛИВІШИХ ЧИННИКІВ НА ЗМІНУ РІВНЯ ДОХОДНОСТІ ВОДОПРОВІДНИХ ПОСЛУГ

В. О. КОСТЮК, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та
регіонального розвитку

М. В КОВАЛЬОВ, магістр

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

На сучасному етапі розвитку водопровідних підприємств в умовах трансформації економіки України великого значення набуває система заходів, спрямованих на удосконалення господарського механізму та поліпшення управління. Потреба постійного удосконалення управління на основі впровадження досягнень науки висуває на перший план завдання організації глибокого і систематичного аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Роль його полягає в тому, що, по-перше, він лежить в основі складання різноманітних планів, прогнозів, програм, стратегій соціально-економічного розвитку підприємств, по-друге, він виконує функцію контролю за ходом їх виконання, по-третє, є ефективним засобом виявлення внутрішньовиробничих резервів, по-четверте, аналіз здійснює важливу функцію в оперативному управлінні господарською діяльністю підприємств та організацій. У зв'язку з цим при дослідженні фінансово-господарської діяльності водопровідних підприємств важливого значення набуває факторний аналіз рівня доходності їх послуг (відношення величини доходу до загального обсягу наданих водопровідних послуг), тобто визначення впливу на зміну цього показника найважливіших виробничо-експлуатаційних чинників.

Враховуючи це, пропонується при факторному аналізі рівня доходності водопровідних послуг використовувати мультиплікативну модель цього показника, що являє собою добуток наступних чинників: коефіцієнта подання води в мережу (відношення поданої води в мережу до величини піднятої води), коефіцієнта реалізованої води споживачам (відношення обсягу реалізованої води споживачам до обсягу поданої води в мережу), середнього тарифу одиниці наданих послуг (відношення доходу від наданих послуг до обсягу реалізованої води споживачам). Розрахунок впливу

зазначених чинників на зміну рівня доходності водопровідних послуг рекомендується здійснювати за допомогою методу ланцюгових підстановок, при якому необхідно перш за все правильно побудувати факторну модель аналізованого показника. В основі побудови такої факторної моделі лежить послідовність включення факторів у систему та черговість їх вивчення. Спочатку у вихідній моделі аналізованого показника необхідно записувати кількісний чинник (кількість одиниць), а потім якісний (показник, розрахований на одиницю кількісного фактора). Для забезпечення цього положення треба кожний чинник подати через його розмірність (дріб), де є чисельник і знаменник. Модель досліджуваного показника буде правильно побудована у тому разі, коли чисельник попереднього чинника у розрахунковій формулі одночасно є знаменником розрахункової формули наступного чинника. У такій моделі добуток кожних послідовно взятих чинників, починаючи від першого до будь-якого наступного, має чіткий економічний зміст, а добуток усіх факторів є величиною аналізованого показника.

Наведена вище формула повністю відповідає цим вимогам. У цій моделі чисельник попереднього чинника одночасно є знаменником наступного. Крім цього, добуток кожних послідовно взятих чинників, починаючи від першого до будь-якого наступного, має чіткий логічний зміст. А саме: добуток перших двох чинників являє собою обсяг реалізованої води споживачам; добуток усіх чинників – є дохід водопровідного підприємства від реалізації води споживачам

Це означає, що наведена модель рівня доходності водопровідних послуг з точки зору методологічних основ ланцюгового методу є достатньо обґрунтована і може бути використана у процесі факторного аналізу даного показника. У цьому випадку роздільний вплив зазначених чинників пропонується розраховувати за наступною методикою:

- вплив коефіцієнта подання води в мережу визначається множенням його відхилення на базисну величину інших чинників;
- вплив коефіцієнта реалізованої води споживачам обчислюється множенням його відхилення на фактичне значення коефіцієнта подання води в мережу і на базисне значення середнього тарифу одиниці реалізованої води споживачам;
- вплив середнього тарифу одиниці реалізованої води споживачам знаходиться множенням його відхилення на фактичне значення інших чинників.

Наведена методика факторного аналізу рівня доходності водопровідних послуг може бути використана у практиці аналітико-синтетичної роботи будь-якого водопровідного підприємства за будь який період часу при прийнятті і обґрунтуванні відповідних управлінських рішень.

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. Б. КАЙДАННИК, асист. кафедри економіки підприємств,
бізнес-адміністрування та регіонального розвитку
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Найефективнішим стимулом у формуванні стратегії підприємств комунального господарства є фінансова складова, яка стає дієвим інструментом у прийнятті управлінських рішень. Стратегія фінансового забезпечення комунальних підприємств – комплексна програма дій, яка спрямована на забезпечення набору цілей, завдань, принципів формування та ефективного використання фінансових ресурсів, методів та джерел фінансування, що розраховані на перспективний розвиток та підвищення конкурентних переваг підприємства, враховуючи специфіку галузі.

Розробка та реалізація стратегії фінансового забезпечення підприємств комунального господарства повинна здійснюватись в декілька етапів: аналіз факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, які впливають на підприємство; визначення періоду реалізації стратегії; розробка набору цілей розвитку підприємства; облік показників фінансового стану відповідно до етапів життєвого циклу підприємства; реалізація фінансової стратегії; ефективний моніторинг, контроль та оцінка виконання стратегії.

На підприємство впливають зовнішні (екзогенні) і внутрішні (ендогенні) фактори. Способи реагування комунальних підприємств до дії цих факторів різні, але їх реалізація базується на визначенні набору цілей розвитку, які б відповідали стратегії фінансового забезпечення та рівню фінансового забезпечення підприємств.

Важливим етапом у формуванні стратегії фінансового забезпечення підприємства є визначення періоду її реалізації. Тривалість цього періоду